

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาระดับการปฏิบัติการจัดสภาพแวดล้อมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 176 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อมของ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 176 คน พบประเด็นสำคัญสามารถนำมาสรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลได้ดังนี้

1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการบริหารวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการบริหารงานวิชาการในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศการศึกษา และ ด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

2. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดสภาพแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการจัดสภาพแวดล้อมในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน

การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน และด้านการจัดสภาพแวดล้อมบุคคลตามลำดับ

3. การบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อม ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับปานกลาง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลการวิจัยที่ได้มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการบริหารงานวิชาการในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในด้านหลักสูตร มีการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ มีการเตรียมการสอนที่ดี มีการจัดทำแผนการสอนให้เป็นปัจจุบัน ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็กขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าประกอบการสอน ครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมโดยเน้นเนื้อหาเป็นหลัก และมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่วนด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมของเด็กได้เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และการจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย ส่วนงานด้านการนิเทศการศึกษา ได้พัฒนาให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ วัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีปฏิบัติของการนิเทศการศึกษา มีการประสานสัมพันธ์ ระหว่างครูกับ ผู้บริหารที่ดี ส่วนในด้านการวัดผลประเมินผล ผู้บริหารได้มีการจัดรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน โดยใช้วิธีการวัดผลประเมินผลหลาย ๆ แบบเพื่อใช้วัดผลตามสภาพจริง และนำผลการประเมินมาพัฒนาจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ จันทิมา เฉลิมสุข (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ในภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้ในบทบาทการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย แต่ละด้าน และโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ

สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทธิเชษฐ์ พุกขวานิช (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา โดยศึกษาจากผู้บริหาร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและงานกิจกรรมการเรียนการสอน งานสื่อการสอน งานวัดผลและประเมินผลความพร้อมทางการเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และวางแผนการดำเนินงานพบว่าอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สิริพันธุ์ โหมยติวรกิจกุล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดพิษณุโลก มีทัศนะต่อสภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละรายการตามลำดับ ดังนี้ การจัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน การนำแผนการสอนไปใช้ในการบริหารหลักสูตรและค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดหาสื่อและผลิตสื่อ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การจัดสภาพแวดล้อม ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการจัดสภาพแวดล้อมในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน และด้านการจัดสภาพแวดล้อมบุคคล ตามลำดับ ซึ่งอาจเป็นเพราะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโดยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแตกต่างกันในด้าน ห้องเรียนมีพื้นที่กว้างสะดวกปลอดภัยต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีโต๊ะเก้าอี้ ชั้นวางของอย่างเพียงพอ และมีการจัดป้ายนิเทศอย่างเป็นปัจจุบัน ส่วนในด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีนโยบาย ในการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ที่เหมาะสมแตกต่างกันในด้านสถานที่จัดแบ่งเป็นสัดส่วน ระหว่างเด็กปฐมวัยกับเด็กประถมศึกษา มีเครื่องเล่นสนามที่หลากหลายและเพียงพอกับความต้องการของจำนวนเด็ก มีห้องน้ำ/ห้องครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ และเพียงพอกับความต้องการของเด็ก และมีสถานที่ต่างๆ ร่มรื่นสะอาดตามีความปลอดภัย ส่วนด้านสภาพแวดล้อมบุคคล หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีการส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วม ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการบริหารเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงพร หัวเมืองแก้ว (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน สังกัดกรมประชาสงเคราะห์

กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีแนวคิดในการวางแผนนโยบายการจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ และด้านสังคม ปรับอัตราส่วนระหว่างครูผู้ดูแลเด็กกับเด็กให้เหมาะสม กำหนดให้ครูผู้ดูแลเด็กเด็กมีหน้าที่หลักคือการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีการส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ สร้างขวัญและกำลังใจโดยการยกย่องชมเชยผลงานที่ทำการจัดบริการสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ใช้หลักในการเลือกให้เหมาะสมกับความสนใจ และวุฒิภาวะของเด็ก โดยมีการส่งครูผู้ดูแลเด็กเข้ารับการอบรมสัมมนาในการใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ ตลอดจนการติดตามผลการจัดสภาพแวดล้อมโดยการเข้าเยี่ยมชมและซักถามปัญหา พร้อมให้ข้อเสนอแนะ โดยไม่มีการกำหนดเวลาที่แน่นอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทณี วัชยาฉิม (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 สังกัด มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ ด้านนโยบายในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการวางแผนนโยบายการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านกิจกรรม และด้านบุคคล จัดอาคารสถานที่ให้มีความสะดวกสบายในการเคลื่อนไหว ให้เด็กมีความรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น การจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุการเรียน ให้มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน มีการส่งเสริมครูในการจัดสภาพแวดล้อม จัดส่งครูเข้ารับการอบรมในเรื่องการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน มีการติดตามผลการจัดสภาพแวดล้อม ด้วยวิธีการสังเกต สทนทนาซักถาม และผลตอบกลับจากผู้ปกครอง และมีการประสานงานระหว่างครูกับผู้บริหาร จัดประชุมเพื่อช่วยกันพัฒนาทุก ๆ 1 เดือน จากผลการวิจัยและความสอดคล้องดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผลการวิจัยจึงพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะเชื่อได้ว่าผู้บริหารในระดับต่างๆ ต้องให้ความสำคัญ และจัดสรรงบประมาณในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3. การบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อม ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานกำหนดไว้โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับปานกลาง สอดคล้องกับเวสต์ (West) (นุสรณ์จิต ธรรมศิริ, 2544 : 65) ที่ได้ทำการวิจัยผลของบรรยากาศของโรงเรียน และโครงการทางสังคมของโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาตามแนวคิดพื้นฐานทางสังคมโคลแมน ผลการวิจัย

พบว่า 83 เปอร์เซ็นต์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการอ่าน และ 65 เปอร์เซ็นต์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีส่วนที่เป็นผลรวมมาจากตัวแปรทางระบบสังคมของโรงเรียน และบรรยากาศในโรงเรียนส่วนการศึกษาของ แมคเคนซี พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนจะเป็นตัวแปรที่จัดอยู่ในลำดับต้น ๆ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นตัวช่วยก่อให้เกิดโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี และสอดคล้องกับบ็อบบิทท์ (Bobbitt. 1992 : Abstract) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบรรยากาศทางด้านวิชาการในโรงเรียน ที่ถือว่ามีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 9 โรงเรียน พบว่า ระบบการบริหารโรงเรียนที่ชัดเจนมีส่วนสำคัญ ในการเพิ่มบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน ครอบคลุมการดำเนินการสอนในโรงเรียนเหล่านี้ มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจสูง นักเรียนได้มีโอกาส มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการกับจัดสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันเมื่อสิ่งใดได้รับการพัฒนายังจะส่งผลให้กับอีกสิ่งหนึ่งด้วย ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องพัฒนาควบคู่กันไป อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.1 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ และอนุกรรมการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามระเบียบกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

1.1.2 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการกำหนดคนโนบาย หรือแนวทางการบริหารงานวิชาการให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.1.3 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการตรวจสอบ และประเมินการจัดสภาพแวดล้อมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

1.1.4 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนงบประมาณจัดหาสื่อที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรนำเสนอผลการดำเนินงานต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมปรึกษาในการแต่งตั้งคณะกรรมการ และอนุกรรมการเกี่ยวกับ

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามระเบียบกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งควรมีการวางแผน เพื่อทำการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

1.2.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรนำเสนอโครงการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดหาสื่อที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยให้มากยิ่งขึ้น

1.2.3 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก ควรเสนอนโยบายต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสรรหางบประมาณในการสนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กไปศึกษาดูงาน เพื่อช่วยให้มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยมากยิ่งขึ้น

1.2.4 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก ควรจัดหา สนับสนุนอุปกรณ์ / เครื่องมือที่จำเป็น สำหรับการบันทึกผลการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้มากยิ่งขึ้น หรืออาจบูรณาการจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ หรือที่ได้รับรางวัลมาตรฐานในการบริหารที่ดี

1.2.5 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก ควรจัดทำนโยบายในการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.6 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก ควรมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบบำรุง และรักษา เครื่องเล่นและอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามทุกวัน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าว ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการบริหารงานวิชาการและการจัดสภาพแวดล้อมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายขึ้น

2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาและชุมชน ที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา